

Informační list pro obyvatele obce Silůvky

číslo 5 (14), ročník 2

duben 2000

*Velikonoční svátky
plné naděje a radosti
každému z Vás
přejí*

členové obecního zastupitelstva

• VÝBĚR DOPLATKŮ NA PLYNOVOU PŘÍPOJKU

Ve středu 17. května 2000 proběhne na OÚ v úředních hodinách výběr doplatků na plynovou přípojku.

Celková cena přípojky činí 4 400,- Kč.

Výše doplatku na přípojku činí 2 400,- Kč pro ty, kteří již zaplatili dříve zálohu 2 000,- Kč.

• VODOVOD

Obecní zastupitelstvo hledá spolupracovníka z řad občanů – správce stávajícího vodovodu. Podrobnější informace získáte na OÚ.

• EKOLOGICKÁ LIKVIDACE ODPADU

Obecní zastupitelstvo uzavřelo smlouvu o likvidaci skla a plastových lahví. Nové kontejnery na tento odpad budou umístěny v blízkosti obchodu pana Hrdličky a budou pravidelně vyváženy 1x za 14 dní. Žádáme proto občany, aby plastové láhve nosili do nového kontejneru a před vhozením zminimalizovali jejich velikost sešlapáním.

• KONTEJNERY

Kontejnery na separovaný odpad vedle areálu ČOV budou zpřístupněny od měsíce dubna **každou sobotu v době 9⁰⁰ – 11⁰⁰ hod.**

Seniorům, kteří nemohou ze zdravotních důvodů odpad do kontejnerů vyvést a projeví o to zájem, nabízí OÚ odvoz.

• ÚPRAVA HŘIŠTĚ POD LÍPAMI

V **pondělí 10. dubna 2000** se uskuteční **ve 20⁰⁰ hod.** v malém sále sokolovny v Silůvkách krátká informativní schůzka zabývající se seznámením zájemců s návrhem úpravy hřiště Pod lípami.

Na tuto schůzku zveme všechny, kteří sem chodí hrát fotbal či jiné sportovní hry, rodiče, jejichž děti si na hřiště chodí hrát a také ty, jenž chtějí pomoci při přebudování tohoto pěkného koutu naší obce a není jim lhostejný současný stav.

• JUBILANTI

V měsíci dubnu oslaví své životní jubileum tyto následující občané:

- 83 let Amálie Kališová, Anenská 98
- 83 let Jaroslav Weber, Na nivách 224
- 81 let Marie Talafantová, Trávníky 133
- 79 let Jiřina Fraňková, Trávníky 121
- 74 let Vladislav Domes, Pod lípami 95
- 74 let Jan Vašulín, Anenská 181
- 73 let Anna Dvořáková, Nádražní 142
- 71 let Vlastimila Smejkalová, Nádražní 111

Všem jubilantům srdečně blahopřejeme a do dalších let přejeme pevně zdraví a dobrou životní pohodu.

• NAROZENÉ DĚTI V ROCE 1999

- 23. 1. Simona Záděrová, Anenská 57
- 25. 1. Lenka Černá, Anenská 257
- 24. 2. Aneta Záděrová, Na rybníkách 242
- 1. 7. Barbora Bendová, Pod lípami 137
- 17. 9. Daniel Slaný, Sokolská 69
- 20. 9. Jan Capyk, Pod lípami 173
- 18. 10. Jakub Kölbl, Prachatičky 112
- 1. 12. Viktor Stehlík, Nádražní 147

Blahopřejeme rodičům a vítáme nové občanky naší obce.

• STOLNÍ TENIS

Umístění družstev Orla Silůvky v okresních soutěžích za r. 1999 - 2000 ve stolním tenise.

- 1. družstvo OPI – 5. místo
- 2. družstvo OPII – 6. místo
- 3. družstvo OS – 3. místo

V žákovských soutěžích jsou naši hráči po pěti turnajích starších žáků na 2. a 3. místě (Kolbert David, Škorpík Jan).

• JARNÍ BĚH

Tělocvičná jednota Sokol Silůvky a Skautský oddíl Sokolík Silůvky pořádají v neděli 30. dubna v 9⁰⁰ hod. jubilejní 10. ročník Jarního běhu.

Srdečně zveme všechny příchozí, ať již jako závodící, nebo třeba i jen jako diváky.

• TURNAJ V MALÉ KOPANÉ

IV. ročník turnaje v malé kopané pro muže i žáky proběhne v sobotu 6. května 2000 v Silůvkách na hřišti Pod lípami.

Přijďte povzbudit a pobavit se.

Zve Orel Silůvky

• SVATOJIŘSKÉ OBCHŮZKY

Nejstarším, trvale osídleným místem slovanů v okr. Brno je Rajhrad, nejmladšími sídly pak Dvorská (Maxmiliánov) a Zastávka (Segengottes), ty nemají svoje katastrální území.

Ke všem obcím patřilo od pradávna též jejich okolí – popluží, později katastr. Za Marie Terezie (u nás roku 1763) byly hranice osazeny mezníky (hraničními kameny), v lese ještě stružkou, v polích mezí. Celý katastr byl zmapován, a rozdělen na stavební a polní parcely.

V následných letech silůvští občané přikupovali z okolních obcí další pozemky, až se katastr zvětšil na současných 732 ha zemědělské a lesní půdy. Jedná se o 5846 parcel. V obvodu hranic je 6 trojmezí. Sousedíme tedy se šesti obcemi: Prštice, Tikovice, Mělčany, Dolní Kounice, Moravské Bránice a Hlína. Celková délka hranic je 17 725 m.

Každého jara na sv. Jiří (24. 4.) se konaly „Svatojiřské obchůzky“. Dorůstající mládež spolu s radními v ten den obešla celé hranice, jednotlivé „sády“ očistila a nalíčila vápnem.

Na trojmezích byli mladíci „pasováni“ holí pastýře, který též nechyběl, aby si místo lépe zapamatovali.

V letošním, jubilejním roce 2000 bychom chtěli tuto tradici zopakovat.

Sraz bude **v neděli 30. dubna 2000 ve 13⁰⁰ hod.** u „salaše“ a odtud se vydáme na obchůzku 18 km dlouhých hranic našeho katastru.

Celý pochod bude snímán kamerou J. Rybníčka a doplněn výkladem kronikáře o historii okolí naší obce.

Pokud bude mít někdo z občanů zájem, necht' obuje toulavé boty a vydá se ve stopách svých předků po hranicích, které tvoří obvod, v němž po staletí prožívali zlé i dobré časy ti, kteří nám zanechali své dědictví.

I oni zde v potu tváře chléb svůj dobývali a těšili se ze všech darů přírody i z výhledů daleko do kraje. Doufám, že i dnes může obchůzka obohatit účastníky o nové dojmy, poznání i milé pocity, na které zůstanou dlouho krásné vzpomínky.

*Kronikář obce Silůvek
Zdeněk Škorpík*

• VELIKONOČNÍ PŘÍLOHA

Období čtyřicetidenního půstu trvajících od Popeleční středy do Božího hodu Velikonočního. Z hlediska lidové víry mají význam především obyčej konané o postních nedělích. Podle toho, na který den připadaly velikonoce, mohla být 1. postní neděle ve dnech od 8. února do 14. března, šestá od 15. března do 18. dubna.

▪ 1. neděle postní

(Invocabit)

V českém prostředí nazýváme černá, pravděpodobně proto, že během postu odkládaly zvláště ženy pestré oděvní součástky a halily se do černých šátků, plen a fěrtochů.

Jiné označení je neděle pučálka podle pokrmu z namočeného a usmaženého hrachu.

▪ 2. neděle postní

(Reminiscere)

V lidovém prostředí zvaná pražná podle postního jídla pražma. Pražmo je staroslovanský pokrm, který se zhotovoval pražením nedozrálého obilí. Dokladem o oblíbě tohoto jídla jsou četné archeologické nálezy velkých pražnic.

▪ 3. neděle postní

(Oculi)

V Čechách zvaná kýchavá podle pověry, že kolikrát kdo tuto neděli kýchne, tolik roků bude ještě živ; jinde, že za tolik let umře. V okolí Nového Bydžova se tradovalo, že kdo toho dne kýchne třikrát, bude celý rok zdrav. – Dříve existoval druh středověkého moru, jehož onemocnění se projevovalo kýcháním. V 16. století se psalo: „Jakž kdo kejchl, hned náhle umřítí musil. Lidé obávající se, aby z toho odkejchnutí neumřeli, vinšovali sobě ta slova prý – Pomáhej Pán Bůh anebo Pozdrav tě Pán Bůh.“

▪ 4. neděle postní

(Laetare)

V náboženství, stejně jako v tradičním zvykosloví, měla zvláštní postavení, neboť toho dne bylo možno uvolnit postní kázeň. Výrazem byla i krátkodobá změna barvy rouch v katolickém kostele – dosavadní fialová, byla nahrazena

růžovou. – Od úlev povstal název družebná neděle (u starých Čechů také družbadlná, družbadlnice), někdy také růžová, růžebná nebo středopostní.

▪ 5. neděle postní

(Judica)

Neděle smrtelná či smrtná (někdy i černá), byla těsně před velikonoce; v kostelech se na oltářích zahalovaly kříže. Je to zřejmě tradice sahající až do starokřesťanských počátků života staré církve. Ve 3. a 4. století kříže ještě nenesly postavu umírajícího Krista, byly však často zdobeny filigránem, drahými kameny, kamejemi a podobně. Aby výzdoba nerušila vážnost postní doby, zakrýval se již tehdy celý kříž. – O smrtelné neděli byl obecně ve slovanském světě rozšířen zvyk

vynášení smrti (smrtholky, Morany, Mořeny, Mařeny), jež však nemělo s křesťanskou liturgií žádnou spojitost. Původ tohoto zvyku je třeba hledat již v pohanských dobách, kdy byl nejspíše spojen s koncem zimy a počátkem jara. – Na Moravě se zvyk vynášení smrti udržel déle než v Čechách.

„Smrt plave po vodě – nový léto k nám jede, - s červenejma vejci, s žlutejma mazanci. – Jakej je to mazanec, - bez koření, bez vajec. – Fiala, růže kvést nemůže, - až jí Pánbů z nebe pomůže.“

V některých krajích chodívala děvčata nebo děti místo smrtky s „lítém“ – malým stromkem (smrčkem) ozdobeným pentlemi, vyfouknutými bílými i barevnými vajíčky, obrázky apod. Obcházely ves, zpívaly či recitovaly říkadla o lítu, spojovaném s odchodem „smrti“ a nástupem jara. Za to dostávaly děti dárky.

▪ 6. neděle postní

(Palmarum)

Neděle Květná (též Květnice) je dnem, v němž se připomíná památka Kristova vjezdu do Jeruzaléma. S tím se v řadě zemí, především v Německu a Rakousku, ale místy i u nás, pojilo procesí, v němž se na památku této události táhl dřevěný osel na kolečkách, na němž seděla figura Krista nebo dokonce přestrojený člověk.

„Radostí všichni plesejte a Pána Krista vítejte; přijel na tichým hovádku, dnes máme toho památku.“ (Ze 17. století)

Květná neděle nese název od květů, neboť přijíždějícího Krista vítali mnozí palmovými ratolestmi. V krajích, kde rostou palmy, se na paměť světily palmové listy, u nás převzaly tuto funkci větvičky jivy – „kočičky“ (klokoče, berany, ratolesti, košťata). Se svěcenými kočičkami se prováděly rozmanité praktiky, hraničící z hlediska církve až s pověrou. Posvěcené kočičky se zastrkovaly za domácí kříž ve světnici, za svaté obrázky nad stolem, staré se pálily. Kočičky se také zapichovaly na okraj pole k ochraně úrody, dávaly se do sklepa.

- **VELIKONOCE**
- **Pašijový týden**

Poslední týden čtyřicetidenního půstu před velikonoce se nazýval pašijový (též svatý, veliký). Velikonoce jako nejvýznamnější svátek křesťanské církve, spojený s památkou umučení a vzkříšení Krista, ovlivňovaly řadu od nich odvozených svátků pohyblivých. – Oslavy veliknoc měly velice starou tradici, původem ještě z doby předkřesťanské. Navazovaly pravděpodobně na židovský svátek pesach (odtud latinské označení pascha), jenž byl památkou vysvobození Židů z egyptského zajetí. Pesach připadal na den prvního jarního úplňku. Na oslavu pesachu jel také Ježíš, věrný svému židovství.

Velikonoce jsou pozůstatkem roku řízeného současně sluncem (slunovrat) a měsícem (úplněk), který je pohyblivý, což působí rušivě v pravidelném běhu juliánského a gregoriánského kalendáře. Vychází ze zásady slavit velikonoce po jarní rovnodennosti (stanovené na 21. března) v neděli po prvním jarním úplňku. Takto stanovená neděle velikonoční může být v rozmezí od 22. března do 25. dubna.

▪ Sazometná středa

Středa před Božím hodem velikonočním patří liturgicky ještě k postní době. V lidovém prostředí se jí říkávalo škaredá, sazometní či smetná, protože se toho dne vymetaly komíny. Škaredá prý pochází od toho, že se Jidáš škaredil na Krista; proto se podle lidové víry nesmí nikdo toho dne mračit, jinak by se škaredil po všechny středy v roce.

▪ Zelený čtvrtek

Kostelní zvony zní toho dne při mši naposledy, pak umlknou až do Bílé soboty, „odlétají do Říma“. – Hlas zvonů nahrazovaly o velikonicích nejrůznější klapačky, řehtačky – nejen malé do ruky, ale především na jihovýchodní Moravě i velké klapačky na trakařích. Jejich hluk se rozléhal po celé vesnici, na mnoha místech se říkalo, že děti honí proradného Jidáše.

Při mši na Zelený čtvrtek umýval biskup a řeholní představení na důkaz pokory nohy 12 starcům nebo řeholním bratřím, po obřadu je pohostili a odbarovali. Tento liturgický úkon je symbolicky spojen s Poslední večeří Páně, kdy tak Kristus stejně učinil svým učedníkům – apoštolům.

Na zelený čtvrtek vstávaly hospodyně časně, aby zametly dům ještě před východem slunce; smetí se odnášelo za humna či na křižovatku cest, aby se v domě nedržely blechy. Kdo prý snědl před východem slunce pečivo nebo chléb pomazané medem, bude bezpečný před uškntutím hadů a žihadly vos a sršňů.

▪ Velký pátek

V liturgii je dnem hlubokého smutku; nekoná se mše a bohoslužba je složena jen ze čtení textů a zpěvu. Důležitou součástí katolické liturgie pobožnosti je odhalení a uctění svatého kříže. Původní prostý a střídmy ráz liturgických oslav pozměnila až doba protireformace, kdy se zvýraznil význam oslav Velkého pátku jako dne, kdy je třeba myslet na spásu. Zejména jezuité se zasadili o rozvinutí forem, jimiž bylo věřícím umožněno konat další pobožnosti. Právě oni zavedli „Boží hrob“; zatímco původně v něm byl jen kříž, umístili tam monstranci zakrytou rouškou, kolem ní květy a mnoho svíci, do dutiny pod oltářem sochu představující mrtvého Krista. Takováto úprava „Božího hrobu“ již byla provedena v 80. letech 16. století v Praze. V 17. a 18. století se zvyk rozšířil obecně. – V barokní době vypjaté exaltovanosti a mystické symboliky se k počtě zemřelého Krista skládaly kantáty, jezuité zaváděli divadelní pašijové hry, vycházející ze středověké tradice. V některých oblastech se staly pašijové hry velikou a na pohled nesmírně atraktivní podívanou. Většina z nich realisticky přibližovala události posledních dnů Kristova života a jeho Zmrtvýchvstání. V Silůvkách děti z NAIMu hrály velkou pašijovou hru v roce 1997.

Na Velký pátek vstávali lidé před východem slunce a odcházeli se omýt k potoku, aby byli uchráněni před nemocemi. Nesmělo se hýbat zemí, proto se nepracovalo na poli ani v sadu.

S Velkým pátkem byla spojena víra v magickou sílu země a zázraky, které se toho dne dějí. Podle lidové víry se země otevírala, aby odhalila na krátkou dobu ukryté poklady.

▪ Bílá sobota

V různých křesťanských církvích získala během staletí odlišnou tvářnost a mnohé z obřadů přešly do všeobecného povědomí. Příkladem toho je svěcení ohně (resp. Světla), které je zachováno v různých liturgiích. – Obřadu spojenému s žehnáním světla, při němž se zpívají žalmy, se říkalo

lucernarium. Doloženo je také ve slovanských bohoslužbách sv. Cyrila a Metoděje na Velké Moravě i sv. Prokopa v sázavském klášteře. – Bílá sobota nebyla ve starém křesťanském světě dnem liturgickým, konala se jen noční bohoslužba – vigilie. Před vigilií se posvětil oheň, od kterého se zapálil paškál (velikonoční svíce) a jím se světlo přeneslo do kostela.

V českém prostředí se na Bílou sobotu světil oheň před vchodem kostela. V mnoha vsích byl zvyk, že se doma uhasila všechna ohniště. Před kostelem vložila hospodyně na hraničku vlastní polínko a když kněz oheň posvětil, vzala žhavý oharek domů a zažehnala jím oheň nový.

Vzkříšení je původem slavnost mimoliturgická, oblíbená v celé střední Evropě. Z „Božího hrobu“ v kostele se vyzvedla monstrance s Největší svátostí a také Kristova socha nebo obraz, které se v průvodu nesly obcí. V době baroka se nad monstrancí nesl baldachýn, průvod se honosil četnými korouhvemi, svátečním krojem lidu a později uniformami spolků.

▪ Boží hod velikonoční

Je největším křesťanským svátkem. Dává každému naději, že smrtí vše nekončí. V rámci svátku se u katolíků provádělo okázalé svěcení velikonočních pokrmů – beránka, mazance, ale také vajec, chleba a vína. Toto svěcení mělo kromě symbolického významu i praktický podtext. Po období dlouhého půstu by mohl náhlý přechod k tučné stravě přivodit obtíže. Proto se světily určité pokrmy, které měly tělo na návrat k běžné stravě pozvolna připravovat.

▪ Pondělí velikonoční

K němu se žádné významné liturgické úkony neváží. Toho dne se odbývala pomlázka, velikonoční hodování, mrskút. Zvyk sám je zřejmě velice starého původu, stejně jako zdobení vajíček – kraslic. Původně šlo zřejmě o magický obřad, jehož se účastnili dospělí, teprve časem se posunul do polohy zábavy. Dům od domu chodívali mládenci za děvčaty, později hlavně děti, se spletenými pomlázkami obyčejně z vrbového proutí, zdobenými stuhami. Jimi šlehali dívky i ženy v domácnosti, vinšovali a dostávali malovaná vajíčka. Toto základní schéma velikonoční pomlázky mělo řadu místních variant. I když dívky při mrskání křičely, na oko utíkaly a durdily se, byla by se velice hněvala ta, za níž by nějaký hoch nepřišel vymrskat ji. Mnohde bylo zvykem, že v úterý chodila na oplátku s pomlázkou děvčata, někde místo ní polévala chlapce vodou, aby byli svěží.

O stáří velikonoční pomlázky a její po staletí nezměněné podobě svědčí vzpomínky pražského kazatele Konráda Waldhausera, žijícího ve 14. století, že se manželé a milenci v pondělí a úterý velikonoční šlehají metlami, tepají i rukou. Ospalé i lenivé prý časně z rána házejí do vody, nebo alespoň polévají.

Koledníci dostávali vajíčka namalovaná i jednobarevná (nejčastěji červená), stejně jako bohatě malovaná a i jinak zdobené kraslice. Od pohanských dob bylo vejce symbolem života, snad právě proto se spojovalo s oslavou jara.

Spojení obrázku zajíčka se svátkem velikonoce nemá dlouhou tradici, ujalo se koncem 19. století a rychle se rozšířilo. Vychází z německého prostředí, v českém ji rozšířila povídka K. Schmidta „Kraslice“, v níž vykládá, že kraslice snáší v poli pro mravné děti zajíček. Od té doby se začali zajíčci objevovat v cukrárnách, pekárnách, papírnictví na nejrozmanitějším zboží.

V dubnu uplyne již 1 rok od doby, kdy jsme pro vás začali zdarma do všech domácností dodávat tento Informační list, který vydáváme v nákladu 260 výtisků. Nyní držíte v rukou jeho letošní 5. (celkově 14. číslo) a každá domácnost tímto způsobem obdržela již 82 stran textu s rozličnými informacemi.

Byl bych rád, kdybyste mě sdělili jakékoliv náměty i kritiky pro další čísla a přál bych si, abyste byli aktivnější při vymýšlení příspěvků do tohoto Informačního listu. Naší snahou je, abychom vás mohli jeho pomocí co nejúplněji informovat o veškerém dění v naší obci a aby se tak mohla naše obec dále rozvíjet k lepšímu – bez zbytečných dohadů, přetvářek a pomluv.

Radek Neužil

Vydává OÚ *Silůvky* – zdarma pro občany obce.

Uzávěrky příspěvků, námětů a nápadů pro příští číslo do 20. 4. 2000.